

แถลงการณ์ร่วม

26 มิถุนายน 2560

Index: ASA 39/6589/2017

ประเทศไทย: แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลเรียกร้องให้ไทยปฏิบัติตามพันธกรณีในการป้องกันการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย

เนื่องในโอกาสครบรอบ 30 ปีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี (United Nations Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment - UNCAT) ซึ่งกำหนดให้วันที่ 26 มิถุนายนเป็นวันสากลเพื่อสนับสนุนผู้เสียหายจากการทรมาน แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลยินดีที่ประเทศไทยได้ให้คำมั่นสัญญาในการป้องกันการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่น ๆ และเรียกร้องให้ทางการไทยประกันไม่ให้เกิดความล่าช้าอีกต่อไปในการปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว

ในเดือนตุลาคม ปี 2560 จะครบรอบ 10 ปีที่ไทยได้ให้คำมั่นสัญญาในการเคารพและปกป้องสิทธิของคนทุกคนให้รอดพ้นจากการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่น ๆ โดยการให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ อย่างไรก็ตาม แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลกังวลว่ายังมีกรณีการทรมานเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในประเทศ

ประเทศไทยได้ให้คำมั่นสัญญาที่สำคัญและยินดีที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีต่าง ๆ ที่ให้ไว้กับคณะกรรมการต่อต้านการทรมานแห่งสหประชาชาติ, กลไกการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนในประเทศต่าง ๆ ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Universal Periodic Review) และคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน ในการปฏิบัติตามข้อบังคับภายใต้อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เหล่านี้รวมถึงพันธกรณีในการกำหนดให้มีบทลงโทษการทรมานภายใต้กฎหมายอาญาตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาระบบดังกล่าว และการแต่งตั้งคณะทำงานอิสระเพื่อตรวจเยี่ยมสถานที่ควบคุมตัวทุกแห่งภายใต้ขอบเขตการทำงานของกระทรวงยุติธรรม อย่างไรก็ตาม จนถึงปัจจุบันนี้คำมั่นสัญญาเหล่านี้ยังเป็นเพียงเอกสารที่ยังไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลเรียกร้องให้ไทยดำเนินการปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวให้คืบหน้า รวมถึงการกำหนดให้การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่น ๆ เป็นความผิดอาญา กำหนดมาตรการป้องกันการ

กระทำได้กล่าวทางกฎหมายที่ปฏิบัติได้จริง และประกันให้ผู้เสียหายและบุคคลอื่น ๆ สามารถรายงานการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่น ๆ ได้อย่างปราศจากความหวาดกลัว

การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่น ๆ เป็นข้อห้ามเด็ดขาดภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ โดยการทรมานเป็นสิ่งที่ไม่สามารถอนุญาตให้เกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด ๆ ก็ตาม รวมไปถึง ระหว่างสถานการณ์ฉุกเฉินหรือในบริบทของการคุกคามความปลอดภัยสาธารณะใด ๆ

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลผิดหวังต่อความล่าช้าที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกในการดำเนินการพิจารณาผ่านร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย ซึ่งหากมีการแก้ไขตัวร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ การผ่านร่างกฎหมายฉบับนี้จะเป็นการกำหนดให้การทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายเป็นความผิดอาญาและสร้างมาตรการป้องกันอื่น ๆ เพื่อต่อต้านการกระทำความผิดดังกล่าว ทั้งสององค์กรเรียกร้องให้รัฐบาลไทยดำเนินการตามพันธกรณีที่ได้ไว้ใน การกําจัดการทรมานโดยการอุดช่องโหว่ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวและออกกฎหมายตัวอย่างเร่งด่วนเพื่อให้สอดคล้องกับข้อบังคับภายใต้อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับซึ่งไทยต้องปฏิบัติตาม นอกจากนี้ควรให้มีการหารือกับภาคประชาชนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างโปร่งใสและครอบคลุมโดยไม่ล่าช้า

ในทางเดียวกัน แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลเรียกร้องให้ไทยดำเนินการตามพันธกรณีในการให้สัตยาบันรับรองพิธีสารเลือกรับอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน (Optional Protocol to the Convention against Torture) ซึ่งบังคับให้ทางการต้องกำหนดกลไกป้องกันการทรมานระดับชาติ ซึ่งจะเป็นคณะผู้ชำนาญการอิสระที่มีอำนาจในการตรวจเยี่ยมสถานที่ควบคุมตัว รวมทั้งการเดินทางไปโดยไม่ต้องมีการแจ้งให้ทราบ และยังรวมถึงการอนุญาตให้มีการตรวจเยี่ยมโดยคณะกรรมการต่อต้านการทรมานระหว่างประเทศ การตรวจสอบอย่างเป็นทางการอิสระดังกล่าวมีความสำคัญยิ่งในการป้องกันการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย รวมถึงการดำเนินการตามข้อเสนอแนะจากการตรวจเยี่ยมครั้งต่าง ๆ ทางกรไทยควรปฏิบัติโดยทันทีตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติระหว่างการประชุมสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในไทยตามกลไกการตรวจสอบ Universal Periodic Review ในปี 2559 ในการตรวจสอบสถานที่ควบคุมตัวที่สอดคล้องกับข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังฉบับแก้ไข หรือที่รู้จักกันว่า ข้อกำหนดเนลสัน แมนเดลา (Nelson Mandela Rules)

รัฐบาลไทยยังไม่มี การรับรองในทางกฎหมาย, ทางนโยบายและทางปฏิบัติว่า บุคคลจะไม่ตกอยู่ในสภาพที่มีความเสี่ยงต่อการทรมาน โดยเฉพาะกฎหมายและประกาศคำสั่งต่าง ๆ ที่อนุญาตให้บุคคลถูกควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่ทหารในสถานที่ควบคุมตัวที่ไม่เป็นทางการ โดยไม่ต้องมีคำสั่งศาล หรือการเข้าถึงทนาย ครอบครั

และเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ภายในเวลาหนึ่งสัปดาห์ ซึ่งเอื้อให้เกิดการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายต่าง ๆ ตามรายงานของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและรายงานของหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ได้แสดงให้เห็นว่าการทรมานมักเกิดขึ้นภายในสัปดาห์นั้น แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลเรียกร้องให้รัฐบาลไทยแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมายและคำสั่งดังกล่าวเหล่านั้น รวมทั้งคำสั่งหัวหน้าคสช.ที่ 3/2558 และกฎหมายฉุกเฉินต่าง ๆ ที่มีอยู่

การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่น ๆ ในประเทศไทยแทบจะไม่ได้ได้รับการสอบสวนอย่างทันท่วงที อย่างเป็นกลาง อย่างเป็นอิสระและอย่างจริงจังตามที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และผู้กระทำผิดดังกล่าวมักจะไม่ถูกนำตัวมารับผิด แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลเรียกร้องให้ทางการประกันให้การสอบสวนต่าง ๆ ตามรายงานการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ในส่วนของขอบเขต วิธีการ และการสืบค้นของการสอบสวนต่าง ๆ ควรมีการเปิดเผยต่อสาธารณะ หากมีหลักฐานที่เพียงพอและยอมรับได้ ผู้กระทำผิดควรถูกนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมในศาลพลเรือน

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลยังคงมีข้อกังวลต่อการดำเนินคดีอาญาหรือการคุกคามการดำเนินคดี ซึ่งมักมีการนำเอากฎหมายความผิดอาญาที่ว่าด้วยการหมิ่นประมาทมาใช้กับเหยื่อของการทรมาน ครอบครัวของพวกเขา และนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ออกมาพูดเรื่องข้อกล่าวหาการทรมาน รวมถึงการเรียกร้องการชดเชยเยียวยา ทั้งสององค์กรเรียกร้องให้ยุติการคุกคาม การสอบสวน ให้เพิกถอนการฟ้องคดีอาญาหรือการดำเนินคดีอื่น ๆ ต่อบุคคลเหล่านี้ และให้ทางการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งประชาชนสามารถที่จะเรียกร้องการชดเชยเยียวยา และออกมาแสดงข้อกังวลต่อการทรมานต่อสาธารณะโดยปราศจากความหวาดกลัวที่จะถูกตอบโต้หรือฟ้องกลับ

ขอบเขตความรับผิดชอบของไทยภายใต้อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ไม่ได้จำกัดอยู่ในประเทศไทยเพียงเท่านั้น แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลเรียกร้องให้ทางการไทยดำเนินการที่จำเป็นในการปฏิบัติตามข้อบังคับภายใต้อนุสัญญาดังกล่าวให้บุคคลได้รับการคุ้มครองจากการถูกบังคับส่งตัวไปยังที่ที่พวกเขาอาจตกอยู่ในความเสี่ยงต่อการทรมานด้วยเช่นเดียวกัน